

Luis Mamford

TEHNIKA
I
CIVILIZACIJA

Sa engleskog preveli:

PREDRAG NOVAKOV

i

DIANA PRODANOVIĆ-STANKIĆ

Novi Sad
2009.

Naslov originala:

TECHNICS AND CIVILIZATION

by

Lewis Mumford

Copyright © Harcourt Brace & Company 1934.
Copyright © renewed 1962. by Lewis Mumford.
Introduction copyright © 1963. by Harcourt, Inc.

A Harvest Book
Harcourt Brace & Company

SADRŽAJ

Uvod	13
Ciljevi	19

I.

Kulturna priprema

1. Mašine, pomagala i „mašina“	23
2. Manastir i sat	26
3. Prostor, razdaljina, pokret	31
4. Uticaj kapitalizma	36
5. Od bajke do činjenice	41
6. Prepreka animizma	44
7. Put kroz magiju	49
8. Društveno raspoređivanje	54
9. Mehanički univerzum	58
10. Dužnost da se stvaraju izumi	64
11. Praktična očekivanja	72

II.

Akteri mehanizacije

1. Profil tehnike	77
2. De re metallica	82
3. Rudarstvo i moderan kapitalizam	90
4. Primitivni graditelj	93
5. Od lova na divljač do lova na ljude	98
6. Ratovanje i izumi	105
7. Vojna masovna proizvodnja	109
8. Obuka i pogoršanje	114
9. Mars i Venera	116
10. Potrošački poriv i produktivni elan	121

III. Eotehnička faza

1. Tehnički sinkretizam	127
2. Tehnološki kompleks	129
3. Novi izvori energije	132
4. Deblo, daska i remenjača	138
5. Kroz staklo, nakratko	143
6. Staklo i ego	148
7. Primarni izumi	150
8. Slabost i snaga	161

IV. Paleotehnička faza

1. Zadocnelo vođstvo Engleske	175
2. Novi varvarizam	177
3. Ugljeni kapitalizam	179
4. Parna mašina	182
5. Krv i gvožđe	187
6. Razaranje prirodne okoline	191
7. Degradacija radnika	196
8. Izgladnjivanje života	202
9. Doktrina napretka	210
10. Borba za opstanak	213
11. Klasa i nacija	215
12. Carstvo zbrke	219
13. Energija i vreme	224
14. Estetska kompenzacija	227
15. Mehanički trijumfi	232
16. Paleotehnički prelaz	238

V. Neotehnička faza

1. Počeci neotehnike	241
2. Značaj nauke	244
3. Novi izvori energije	249
4. Zamena proletarijata	252
5. Neotehnički materijali	258
6. Energija i pokretljivost	263
7. Paradoks komunikacije	268
8. Novi trajni zapis	270
9. Svetlost i život	276
10. Uticaj biologije	280
11. Od razaranja do očuvanja	285
12. Planiranje populacije	290
13. Sadašnji pseudomorfi	293

VI. Kompenzacije i preokretanja

1. Rezime društvenih reakcija	299
2. Mehanička rutina	300
3. Beskorisni materijalizam: suvišna moć	305
4. Saradnja naspram ropstva	314
5. Direktni napad na mašine	320
6. Romantičar i utilitarista	321
7. Kult prošlosti	323
8. Povratak prirodi	331
9. Organski i mehanički polariteti	335
10. Sport i „boginja-kučka“	339
11. Kult smrti	344
12. Delimično amortizovanje	348
13. Otpor i prilagođavanje	353

VII. Asimilacija mašine

1. Nove kulturne vrednosti	357
2. Neutralnost poretka	362
3. Estetsko iskustvo mašine	369
4. Fotografija kao sredstvo i simbol	374
5. Razvoj funkcionalizma	385
6. Pojednostavljanje prirodnog okruženja	397
7. Objektivna ličnost	400

VIII. Orijentacija

1. Razlaganje „mašine“	405
2. Ka organskoj ideologiji	409
3. Elementi društvene energetike	418
4. Povećati konverziju!	425
5. Ekonomisati proizvodnju!	428
6. Normalizovati potrošnju!	436
7. Osnovni komunizam	446
8. Socijalizujte stvaralaštvo!	453
9. Rad za automat i amatera	457
10. Politička kontrola	463
11. Umanjivanje mašine	470
12. Ka dinamičkoj ravnoteži	475
13. Rezime i perspektive	480

Izumi

1. Uvod	483
2. Lista izuma	484
Bibliografija	495
Indeks	515

ILUSTRACIJE

I	PRETEČE BRZINE	65
II	PERSPEKTIVE	67
III	PLES SMRTI	101
IV	RUDARSTVO, MUNICIJA I RAT	103
V	TEHNIKA DRVETA	164
VI	EOTEHNIČKO OKRUŽENJE	166
VII	RANA MANUFAKTURA	205
VIII	PALEOTEHNIČKI PROIZVODI	207
IX	PALEOTEHNIČKI TRIJUMFI	272
X	NEOTEHNIČKI AUTOMATIZAM	307
XI	OBLICI AVIONA	309
XII	PRIRODA I MAŠINA	376
XIII	ESTETSKA ASIMILACIJA	378
XIV	MODERNA MAŠINSKA UMETNOST	414
XV	NOVA PRIRODNA OKOLINA	416